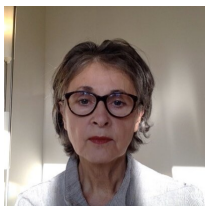

nimbus/PALLAVI

SOORAJ SUBRAMANIAM

Van een tijdloze
elegantie

Lieve Dierckx

Gezien op 06 december 2023
Berchem, Corso

Danser/choreograaf Sooraj Subramaniam entte zijn danstweeluik 'Nimbus/PALLAVI' op zijn ervaringen als wereldburger en op de traditionele Odissi-dans uit het oosten van India. Vooral zijn fijnzinnig, intelligent gebruik van de ruimte maakt indruk. Dat doet hij in een elegante dramaturgische en choreografische opbouw, op twee fascinerende soundscapes.

11 DECEMBER 2023

Subramaniam behoort tot de Indiase diaspora: zijn grootouders zijn Indiërs, zichzelf groeide op in Maleisië. Daarna studeerde hij in Australië, kwam naar Londen om les te geven en te performen in Indische dans, vond er de liefde en

belandde in Gent. Op zijn paspoort staat nu dat hij Belgisch/Australisch is. Die odyssee kleurde zijn kijk op dans. Op het podium injecteert hij het Bharatanatyam en Odissi uit zijn Maleisische opleiding met het westerse ballet dat hij in Australië leerde. Uit hedendaagse dans onthoudt hij mee dat het er eerder te doen is om een manier van omgaan met dans dan om een vocabularium - direct en betrokken op persoonlijke insteken en interesses van de kunstenaar.

Het blijft een bijzonder verhaal: de Gentse organisatie Maghenta, die nu zijn werk produceert, is een initiatief van twee Vlaamse dames die van jongs af aan gebeten waren door Indische dans: de ene, Laura Neyskens, ging bij Alain Platel en Sidi Larbi Cherkaoui dansen, de andere, Ayla Joncheere, studeerde in Gent Indische talen en cultuur en promoveerde op jawel, traditionele Indische dans. Hun doel is dialoog en zuurstof door middel van Indische dans en kunst. In dat kader organiseren ze mee het tweejaarlijkse Gents/Leuvense Indialogue Festival. Subramaniam kwam aanvankelijk bij hen terecht als danser, via zijn man (de Londense liefde!) die mee bij de organisatie betrokken is.

Een zachte vorm van Gentse culturele toeëigening en een transatlantische diasporische reis in één.

Een zachte vorm van Gentse culturele toeëigening en een transatlantische diasporische reis in één. Maar in India ontving men de 'Bollylicious'-producties van Maghenta wel met open armen, al is de cast oer-Vlaams - op Subramaniam na, die trouwens pas in het tweede stuk opdook. Voor puristen valt tegen dat soort ambassadeurschap allerlei op te werpen. Maar boegbeelden uit Indische dans als Aditi Mangaldas en Madhavi Mudgal bekijken westerse en andere invloeden in het licht van duizenden jaren waarin allerlei krachten inwerkten op Indische dans. Voor hen blijft er een kern die onaantastbaar is, zo vertelden ze tijdens December Dance 2012 in Brugge, toen curator Akram Khan een tiental Indische gezelschappen had uitgenodigd.

Hun kijk strookt met wat Subramaniam in het nagesprek vertelt: dat hij voor 'PALLAVI' eerst met dansers van hier werkte, maar uiteindelijk toch op zoek ging in India naar authentieke Odissi-danseressen voor een diepere kwaliteit van beweging en présence. Zelf volgt hij nog altijd les bij Madhavi Mudgal in Delhi.

Naar het podium van Corso dan - het proscenium dat op zich al een westerse toevoeging is uit de koloniale periode, want voordien waren tempels het habitat voor Indische dans en later de hoven van moguls en maharadja's. Ook de term 'klassiek' is een recente toevoeging. Op de website van de choreograaf lees je dat het epitheton bewust de traditionele Indische dans wilde herwaarderen als ideologisch wapen in de onafhankelijkheidsstrijd.

'Nimbus', de solo waarmee de avond begint, was in 2021 al digitaal te zien tijdens de pandemie. Pas sinds de première van vorige maand toert Subramaniam er live mee.

De solo begint met de danser frontaal naar het publiek gericht in clair-obscur licht - zijn gelaat blijft in de schaduw. Hij is gekleed in een op zijn Japans uitgepuurde, donkergrijze versie van een Indische broek en mouwloos vest. De ongemeen boeiende soundscape van de Irakese qanunspeler en componist Osama Abdulrasol vat aan met een zware gongklank. Het blijkt de diepste toon

uit een intieme pianosolo die volgt.

Subramaniam zet een meditatieve sequens in van ingetogen, hoogwiekend armwerk die doet denken aan het abstract expressionisme van Marc Vanrunxt. Daarna roept een *traversée* in korte pasjes een associatie op met neoklassiek ballet. Dat register zet verder door als hij geleidelijk naar de grond gaat in wat ik lees als een impressie van een stervende zwaan. Hijzelf vertelt achteraf dat hij in lijn met de betekenis van Nimbus een donkere regenwolk als inspiratie gebruikte.

Zo snel draait hij rond dat zijn armen in het warme licht even fluïde worden als de zijden doeken die danspionier Loïe Fuller ooit rond haar lichaam door de ruimte liet wervelen.

De stemmen van het mannenkoor die we erbij horen gaan slepen en vervormen, als aanzet voor transformatie. Deze zwaan blijft niet liggen. Subramaniam komt recht, begeleid door een donkere fluit en een verre stem - waarna andere instrumenten volgen met ritmes uit zowel kathak, soul als pop. Gelijk oplopend komen er meer Indische elementen in zijn bewegingsmateriaal: zijdelings schuivende passen, expressieve handen met complex gestrekte vingers, maar daarnaast ook Arabisch aandoende soefi-wentelingen, opnieuw met hoge armen. Zo snel draait hij rond dat zijn armen in het warme licht even fluïde worden als de zijden doeken die danspionier Loïe Fuller ooit rond haar lichaam door de ruimte liet wervelen.

Subramaniam combineert hier pure dans met autobiografie, in een waaier aan invloeden en sferen rond de danser als centrale as. De dans eindigt op dezelfde gongklank waarmee ze begon.

Met het tweede stuk, 'PALLAVI' (2023), begeeft Subramaniam zich voor het eerst buiten het solo-format (afgezien van het digitale duet dat hij in 2021 maakte met danseres January Low). Hij choreografeerde dit nieuwe stuk voor en met vier vrouwelijke Odissi-dansers: Abhayalakshmi MB, Monami Nandy, Sriradha Paul en Akshiti Roychowdhury. Mooi om naast hen in de credits de naam van hedendaags choreograaf David Hernandez terug te vinden als dramaturg, Samen strippen ze de traditionele Odissi-dans tot haar essentie om van daar af geleidelijk complexere patronen terug op te bouwen. In die beweging voegt Subramaniam hier en daar iets van het zoekende en de onmiddellijkheid toe die ik associeer met hedendaagse dans. Zijn gebruik van de ruimte echoot het soepele evenwicht van grote choreografen, met daarbovenop een aantrekkelijke lichtheid die mooi combineert met het diep geaarde voetenwerk van de danseressen.

In deze fase kijken we naar wat een dissectie lijkt van basisbewegingen, als de basics aan de barre in klassiek ballet.

'PALLAVI' begint in stilte, met een eerste danseres die eenvoudige voet- en handbewegingen maakt. Daarna verschijnen de anderen afwisselend per twee, per drie of met hun vieren op het podium, voorlopig als eilandjes die zonder oogcontact wel resoneren met elkaar. Hun kostuum is traditioneel, in warme

kleuren, maar zonder alle versierselen - hals- en armkettingen, hoofdtooi, of enkeltamboerijnen waarmee Indische dansers het ritme accentueren. Ze bewegen voor- en achteruit, langzaam zoekend, en in cirkels. We zien hun handmudra's, hoe ze hun gewicht vol op hun voeten plaatsen, hun ogen mee laten bewegen, en - wat typisch is voor Odissi vertelt de choreograaf ons straks - hoe ze hun ribbenkast onafhankelijk bewegen ten opzichte van de schouderpartij en het bekken. Dat is dus die glijdende, zijwaartse beweging die ze met hun torso maken.

In deze fase kijken we naar wat een dissectie lijkt van basisbewegingen, als de barre-basics in klassiek ballet. De soundscape (een compositie van Ambi Subramaniam) volgt aanvankelijk die eenvoud, met één instrument op een soepele melodie.

Geleidelijk aan kruipt er een complexiteit in hun danspatronen. In constellaties van verschijnen en verdwijnen, op en af het podium, van telkens opnieuw beginnen, gaan ze voorzichtig hun bewegingen afstemmen op elkaar, eerst heel even, om dan hun eigen plek weer in te nemen. Dan stuurt op de soundscape een spannend meervoudig ritme hun beweging aan. Het zijn ritmes die niet bij Odissi horen, maar uit zuidelijker regio's komen - *not done* in hun traditie, vertelt de choreograaf achteraf nog. Ook in deze energiekere fase spreekt er iets van onthechting uit de houding van de danseressen, een neutraliteit die tegelijk zeer aanwezig is. Ze stralen naast kracht een aantrekkelijke subtiliteit uit terwijl ze steeds vaker samendansen tot een unisono passage toe.

Mooi is hoe ze op het einde tot stilstand komen, een klein stapje achteruit zetten, alsof ze verbaasd zijn over wat ze net in hun dans zagen gebeuren - met een choreograaf die te veel zag om nog in hokjes te denken.

English version

Dancer/choreographer Sooraj Subramaniam based his dance diptych 'nimbus/PALLAVI' on his experiences as a global citizen and on the traditional Odissi dance from eastern India. His delicate, intelligent use of space in particular is impressive. The dramaturgy and choreography unfold in elegant fashion, and are set to two fascinating soundscapes.

Subramaniam belongs to the Indian diaspora: his grandparents were from India, but he himself grew up in Malaysia. He then studied in Australia, came to London to teach and perform Indian dance, found love there, and ended up in Ghent. His passport now says he is Belgian/Australian. This odyssey has coloured his outlook on dance. On stage, he infuses the Bharatanatyam and Odissi via his Malaysian training with the Western ballet he learnt in Australia. Of contemporary dance, he asserts that it is more a manner of dealing with dance than a specific vocabulary - forthright, and concerned with the artist's personal insights and interests.

It's a fascinating tale: Ghent-based Maghenta, the organisation that produces his work, is the initiative of two Flemish women who were smitten by Indian dance from an early age - Laura Neyskens, who later danced with Alain Platel and Sidi Larbi Cherkaoui, and Ayla Joncheere, who studied Indian languages and culture in Ghent and obtained a PhD in, yes, traditional Indian dance. Their goal is to foster dialogue and dynamism through Indian dance and art. To this end, they organise the biennial Ghent/Leuven Indialogue Festival. Subramaniam initially joined them as a dancer, through his husband (the aforementioned beau!) who is also involved in the organisation.

This is at once a soft form of Ghentian assimilation and a transoceanic diasporic journey. In India, Maghenta's 'Bollylicious' shows have been received with open arms, even though the cast is all-Flemish - except for Subramaniam, who only appeared in their second production. Purists may object to this kind of ambassadorship. But figureheads from Indian dance, such as Aditi Mangaldas and Madhavi Mudgal, view Western and other influences in light of the millennia-old evolution of Indian dance. For them, despite the many variables and aesthetics shaping Indian dance, there remains a core that is incorruptible, they told December Dance 2012 in Bruges, when curator Akram Khan had invited a number of Indian companies.

This is at once a gentle form of Ghentian assimilation and a transoceanic diasporic journey.

Their view is in line with what Subramaniam says in the post-show talk: that for 'PALLAVI' he first experimented with dancers from here, but ended up looking in India for Odissi dancers for a deeper quality of movement and presence. He himself continues to take lessons from dance specialists in India.

Onwards to Corso's stage then, the proscenium, which in itself is a western addition from a colonial past. In centuries prior the temples were the natural environs for Indian dance, and later the courts of the Mughals and maharajas. The term 'classical' is also a recent addition - one gleans from the choreographer's website that the epithet was deliberately employed to rebrand traditional Indian dance as an ideological weapon in the struggle for independence from colonial rule.

'Nimbus', the solo that opens the evening, was previously seen digitally during the 2021 pandemic. Only since its premiere last month has Subramaniam been touring it live.

The solo begins with the dancer facing the audience in chiaroscuro light, his face obscured by shadow. He is dressed in Japanese-inspired, dark-grey trousers and a sleeveless vest. The exceptionally captivating soundscape by Iraqi qanun player and composer, Osama Abdulrasol, begins with a resonant gong. This turns out to be the base note from the intimate piano solo that follows.

Subramaniam uses a meditative sequence of subtle, spiralling arm-work, reminiscent of Marc Vanrunxt's abstract expressionism. Then comes a series of rapid passages that evoke an association with neoclassical ballet. This register continues as he gradually lowers to the ground, in what I read to be an impression of a dying swan. He says afterwards that, in keeping with the meaning of 'nimbus', he was inspired by the image of a dark, rain cloud.

Male choral voices drag and distort, signalling an impetus for transformation. This swan will not stay down. Subramaniam rises in response to a dark flute and a distant voice, following which other instruments intercede with rhythms from Kathak, soul and pop alike. Gradually, more Indian elements come into the movement material: sideways-sliding steps, expressive hands with intricately splayed fingers, but also Sufi spins with outstretched arms. He moves so swiftly under the warm light that his arms seem as fluid as the silk fabric that dance

pioneer Loïe Fuller once swirled around her body.

Subramaniam combines pure dance with autobiography, in a range of influences and atmospheres, using the dancer as the central axis. The dance ends on the same gong with which it began.

In the second piece, 'PALLAVI' (2023), Subramaniam moves outside the solo format for the first time (apart from the digital duet he made with dancer January Low in 2021). He choreographed this new work for and with four female Odissi dancers: Abhayalakshmi MB, Monami Nandy, Sriradha Paul and Akshiti Roychowdhury. It is nice to see in the credits that contemporary choreographer David Hernandez has served as dramaturge. Together they strip traditional Odissi dance down to its rudiments, and from here gradually rebuild complex patterns. Within the vocabulary, Subramaniam adds here and there something of the seeking and immediacy that I associate with contemporary dance. His use of space echoes the smooth balance proffered by great choreographers of the past, and there is an attractive lightness that combines beautifully with the deeply grounded footwork of the dancers.

In this phase, we see what appears to be a dissection of basic movements, like the barre basics in classical ballet.

'PALLAVI' begins in silence, with a lone dancer traversing the stage with simple movements. Then others appear, alternately in pairs, threes or fours - for the moment distant, without eye contact, but finding resonance with each other. Their costumes hint at the traditional, in warm colours, but without the usual trimmings - necklaces and armbands, headdresses, or the ankle bells with which Indian dancers accentuate rhythm. They move forwards, backwards and in circles, slowly searching. We see their hand gestures carving space, the deliberate manner in which weight fully transfers through their feet, their eyes moving intentionally, and - typically for Odissi, the choreographer tells us later - how they move their ribcage independently of the shoulders and pelvis. So that's the sideways gliding movement they make with their torsos!

In this phase, we see what appears to be a dissection of basic movements, like the barre basics in classical ballet. The soundscape (a composition by Ambi Subramaniam) initially mirrors this simplicity, with a couple of instruments playing a tranquil melody.

Gradually, the dance patterns bloom with complexity. In constellations of appearing and disappearing, on and off the stage, of starting over and over again, the dancers begin to align their movements with each other, in short bursts before returning to their own places. Finally, the soundscape spurs their movements on via exciting cross rhythms. Even in this more energetic phase, the dancers' attitudes express a sort of detachment, a neutrality that is at the same time very present. The obvious vigour notwithstanding, the dancers radiate an enchanting subtlety as the choreography graduates to unison.

It is beautiful how they come to a standstill at the end: their very last movement is a small step back, as if surprised by their own dance, with a choreographer whose experiences have led him to think outside the box.

